

Riigikogu Euroopa Liidu asjade komisjoni istungi protokoll nr 227

Tallinn, Toompea

Reede, 21. oktoober 2022

Algus 10.00, lõpp 11.50

Juhataja: Raivo Tamm (esimees)

Protokollija: Mona Ly Eesalu (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Yoko Alender, Enn Eesmaa, Kalle Grünthal, Ruuben Kaalep, Raimond Kaljulaid, Siret Kotka, Helmen Kütt, Maris Lauri, Anti Poolamets, Reili Rand, Andres Sutt, Aivar Sõerd, Urve Tiidus

Komisjoni ametnikud: Teele Vares (nõunik-sekretariaadijuhataja), Teele Taklaja (nõunik), Ingel Pilviste (nõunik), Marion Guillart (nõunik (EV alaline esindus EL juures))

Puudus: Tarmo Kruusimäe

Kutsutud: kollektiivse pöördumise algataja Mariann Joonas-Tõnnumaa, tervise- ja tööminister Peep Peterson, ministri nõunik Maris Jesse, Sotsiaalministeeriumi Euroopa Liidu ja väliskoostöö osakonna juhataja Triin Uusberg (1. päevakorrapunkt); Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse ja välissuhete põhiüksus aseksler Kaupo Heinma, Keskkonnatehnoloogia osakonna juhataja Birgit Parmas ja nõunik Pärtel Niitaru (2. päevakorrapunkt); keskkonnaminister Madis Kallas, Keskkonnaministeeriumi keskkonnakorralduse ja välissuhete põhiüksus aseksler Kaupo Heinma (3. päevakorrapunkt); Kaitseministeeriumi innovatsiooni osakonna juhataja Miiko Peris, NATO ja Euroopa Liidu osakonna EL kaitsepoliitika nõunik Ele Raik (4. päevakorrapunkt); Riigikogu pressinõunik Merilin Kruuse

Päevakord:

1. Kollektiivne pöördumine "Eesti peab ütlema „EI“ WHO nn pandeemialepingule" (1-6/22-95/1)
2. Seisukoha andmine: Euroopa Komisjoni määruse eelnõu tööstuskäitiste keskkonnaandmete esitamise ja tööstusheite portaali loomise kohta ja Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõu ettepaneku, millega muudetakse direktiivi 2010/75/EL tööstusheidete kohta
3. Eesti seisukohad 24. oktoobril 2022 toimival Euroopa Liidu keskkonnanõukogu istungil
4. Seisukoha andmine: Euroopa Komisjoni ühishangete õigusakti abil Euroopa kaitsetööstust tugevdava vahendi loomise määruse eelnõu ettepaneku kohta
5. Seisukoha andmine: Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõu ettepaneku kohta, mis käsitleb vara tagasivõtmist ja konfiskeerimist
6. Info ja muud küsimused

1. Kollektiivne pöördumine "Eesti peab ütleva „EI“ WHO nn pandeemialepingule" (1-6/22-95/1)

Pöördumise algataja **Mariann Joonas-Tõnnumaa** andis ülevaate kollektiivsest pöördumisest "Eesti peab ütleva „EI“ WHO nn pandeemialepingule", millele on antud ligi 4400 allkirja. Pandeemialepinguga soovib WHO saavutada rohkem võimu ning pöördumise algataja ning allakirjutanud leiavad, et see ei ole õige, sest viimased kaks ja pool aastat on näidanud, et ülemaailmsete reeglite kehtestamine on andnud väga suure tagasilöögi. Esiteks seetõttu, et olukord on igas riigis väga erinev ning teiseks võib tekkida väga palju erinevaid probleeme. Vaadates pandeemiameetmetest tehtud uuringuid, siis juba 2020. aasta juulikuus ilmus esimene uuring, kus 50 riigi põhjal analüüsiti kehtestatud piiranguid ja suremust ning jõuti järeldusele, et piirangutel ei olnud mitte mingit mõju. Praeguseks on sellise järeldusega üle 400 uuringu. Lisas, et Euroopa Liidu asjade komisjoni antud mandaat teeb teda murelikuks ning tema arvates ei tohiks Euroopa Liidule anda vabu käsi otsustamiseks, kuidas Eestis pandeemia küsimustega edasi liikuda ning nii Eestil kui ka kõikidel teistel riikidel võiks olla õigis ise otsustada, mil määral reegleid, ettepanekuid ja soovitusi kehtestatakse.

Peep Peterson rõhutas alustuseks, kui oluline on, et inimesed väljendavad oma seisukohti ning kontakteeruvad riigiasutustega, kes protsesse haldavad. Lisas, et on oluline, et infovahetus oleks tõhus ja annaks küsimusest hea ülevaate.

WHO puhul on tegemist organisatsiooniga, mis üritab pandeemia lõikes ülemaailmset tegevust koordineerida ning vajadus pandeemiatega tegeleda on ilmne, sest ükski pandeemia ei ole rahvuslikul pinnal tekkinud või rahvuslikul pinnal püsiv, kuna inimeste liikumine on tihe. Võrreldes ajaloo kõige suurema pandeemiaga, mis oli Hispaania gripp, on inimesed muutunud oluliselt mobiilsemaks, mis tähendab seda, et nakkushaigused levivad väga kiiresti. Kui meil ei ole koostööd erinevate maailma nurkadega, siis me ei saa ka teada, milliste omadustega viirused ringi liiguvad, mistõttu on koostöö väga oluline. WHO annab välja kahte sorti dokumente, ühed on sellised, mille puhul on dokumentide täitmine kohustuslik ning tei näiteks rahvusvahelised tervise-eeskirjad (IHR), mille muutmine on eraldi protsess. Teine liik dokumente on konventsioonid ning nende puhul liitutakse ratifitseerimise kaudu. Leppe puhul on tegemist konventsiooniga, see ei ole automaatselt kohalduv ning sellega liitumise üle otsustab tulevikus Riigikogu. Sellele eelneb põhjalik menetlus ning kontrollitakse üle, kas meie seadused konventsioonile vastavad ja milliseid seaduseid oleks vaja muuta konventsiooniga liitumiseks. Eesti on toetanud konventsiooni loomist ning kui see vastab meie rahvuslikele huvidele ja vajadustele, siis kaalutakse ka sellega liitumist. Eesti on nõustunud leppe vajalikkusega eelkõige seetõttu, et suremus on niivõrd kõrge ning oleks väga vale, kui me selle õppetunni pealt ei korrigeeriks ja ei vaataks, mis läks valesti ja mis olid peamised valesti tegemise kohad, miks riigid ei olnud valmis sellises mastaabis reageerima. Pandeemialepe on peamiselt suunatud pandeemiakolde kiiremaks tuvastamiseks, kiiremaks analüüsiks, andmete kiiremaks jagamiseks ja samal ajal valmisoleku suurendamiseks liikmesriikides. Oluline on pandeemiate tõrjumine tulevikus. Samuti tuleb valmis olla, et kliimamuutustega ja rahvastikutiheduse kasvamisega sagenevad haigused ning antud juhul räägitakse läbi dokumenti, mis tagab selle, et maailm oleks järgmisteks sellisteks juhtumiteks paremini valmis. Leppe protsessi osas tei välja, et see algas 2021. aasta novembris ning tänaseks osalevad selles kõik 194 WHO liikmesriiki vabatahtlikult, sest peavad seda vajalikuks. Lisaks on kaasatud asjaomased sidusrühmad, sealhulgas ÜRO agentuurid. Läbirääkimisi on võimalik veebiülekanedes vahetult jälgida, samuti avaldatakse läbirääkimiste

dokumendid WHO kodulehel. Tegemist on rahvusvahelise konventsiooniga, mis ei sünni üleöö. 2023. aasta mais avaldatakse läbirääkimiskogu aruanne, siis on võimalik veel sisu osas läbi rääkida ning 2024. aasta mais peab lepe olema valmis ning esitatakse vastuvõtmiseks maailma terviseassambleele. Ettepaneku vastuvõtmiseks on vajalik 2/3 WHO liikmesriikide toetus. Euroopa Liidul on leppes väga palju kaasarákimise õigust ning meil on võimalik ka Euroopa Liidu sees tagada see, et väljendataks meile sobivaid ja vajalikke seisukohti. Tegu on dokumendiga, mis on alles protsessis, seega, ei saa väita, et see on meile kahjulik. Lepe üle saab teha ka n-ö kodanikualgatuslikku järelevalvet (veebis jälgitav) ja hoida ka Vabariigi Valitsus, Euroopa Liidu asjade komisjon ning erakonnad kursis, kui sealt peaks ilmema asju, mis meile ei sobi.

Rõhutas, et tegemist ei ole otsekohalduva dokumendiga ning Euroopa Liit väga selgelt väljendab ka Eestile sobivaid ja vajalikke seisukohti. Kõik otsused pandeemia reaalseks tõrjumiseks jäävad riigitasandile ning WHO riigi arvelt õigusi juurde ei saa.

Kalle Grünthal tänas ministrit põhjaliku selgituse eest, kuid lisas, et minister ei ole asjaga ootuspäraselt kursis. Lisas, et ministri räägitu oli ballast ning ei keskendunud kõige olulisemale küsimusele, milleks on see, et mis juhtub siis, kui me WHO leppega ühineme. Selgitas ministrile, et asja tuum on selles, et Eesti loovutab oma otsuseõiguse ära Euroopa Liidule, kes hakkab meie eest otsustama neid küsimusi ning ratifitseerimise jutt ei ole pädev, sest volitused on Euroopa Liidule juba ära antud. Tuletas vastusena ministri jutule WHO pädevuse kohta meelde, et WHO juht Tedros Adhanom Ghebreyesus on Etioopia päritolu, kes on korduvalt saanud süüdistusi inimsusevastaste kuritegude eest. Lisas, et volituse andmisel, kui oli vist üheksa poolthäält ja kaheksa vastuhäält, ei märgitud seda, milliseid volitusi anti täpsemalt ning anti Euroopa Liidule volitus ennast esindada. Ülevaate andmisel saadeti kümneleheküljeline inglisekeelne tekst, mida ära ei tõlgitud ning ka seal oli kirjas, et WHO leiab, et kui rahvusvaheline üldine olukord näitab pandeemia levikut, siis on WHO otsused ülimuslikud Eesti seadustest. Seega, kui WHO leiab, et peame kandma maske, siis peame alluma, sama ka vaktsineerimisega. Lisas, et otsus on põhiseaduse vastane ning seetõttu ka kogunud nii palju allkirju pöördumisele.

Peep Peterson sõnas, et tal on hea meel rahvasaadikut pisut rahustada ja anda informatsiooni, milliseid otsuseid on tehtud. Eesti on olnud seda meelt, et pandeemialepet võib arutleda ning on andnud oma suunised arutelu jaoks, et lepe võiks minna selles suunas, et Eesti huvid oleksid maksimaalselt kaitstud. Seda, et läbirääkimistel volitatakse Euroopa Liitu on rakendatud paljudel kordadel ning kui see ei oleks andnud meile edu, siis me seda ju ka ei kordaks. Antud juhul on väga selge mandaadi alusel antud volitused Euroopa Liidule ning seda mandaati ka täidetakse. Samuti on mitu pidurduskohta, kui lepe peaks tulema meile mittedobiv. Ratifitseerimisest, mis toimub tõenäoliselt 2024. aasta lõpus või 2025. aastal, on meil võimalus loobuda. Me ei ole andnud volitusi leppida kokku reegleid, millega WHO hakkab midagi kehtestama. Kuna volitusi ei ole antud, siis Euroopa Liit seisab selle eest, et selliseid otsuseid WHO meie eest tegema kunagi ei hakka. Lisas, et WHO ei ole kunagi reisipiiranguid soovitanud, ei ole kunagi otsustanud maski kandmise üle ja ei ole kunagi otsustanud seda, et vaktsineerimine on kohustuslik, isegi vastupidiselt ütles WHO, et vaktsineerimine peab olema rangelt vabatahtlik. Euroopa Liidu roll on koordineerida tegevusi. Testimise, kodusolemise ja maskikandmise osas on tegemist siseriiklike otsustega. Oleme jätkuvalt veendunud, et soovime neid otsuseid ise langetada, vajame lihtsalt seda, et kõik liikmesriigid oleksid teatud printsiipide alusel ühtlaselt valmistunud pandeemiaks. Lisas, et meie andmetel ei ole hetkel planeeritud ühtegi sellist punkti, mis kuidagi meie suveräänsust vähendaks.

Kalle Grünthal sõnas, et tema arvates ei ole minister ilmselgelt lugenud, millise volituse andis Euroopa Liidu asjade komisjon Euroopa Liidule läbirääkimiste pidamiseks. Tegemist oli üldvolitusega volitada Euroopa Liitu esindamaks Eestit.

Peep Peterson vastas, et Euroopa Komisjon osaleb läbirääkimistes ning esindab Euroopa Liidu ühispositsiooni ning aluseks on Euroopa Liidu nõukogu otsusega Euroopa Komisjonile antud läbirääkimiste mandaat, mille on heaks kiitnud kõik liikmesriigid. Mandaat annab täpsed juhised, mida tohib ja mida ei tohi kokku leppida. Tegemist ei ole laia ja lahtise volitusega. Euroopa Liit saab tegutseda talle aluslepingutega antud pädevuste piires. Tõsiste piiriüleste ohtude valdkonnas on Euroopa Liidul ja liikmesriikidel jagatud pädevus. Euroopa Komisjonil on õigus läbirääkimistel esindada ühispositsiooni üksnes Euroopa Liidu pädevusse jäävates küsimustes ning liikmesriikide pädevusse jäävates küsimustes osalevad läbirääkimistes liikmesriigid. Liikmesriikide pädevusse kuuluvates küsimustes esindab ühiseid seisukohti eesistujariik.

Kalle Grünthal sõnas, et tema sõnum oli see, et Euroopa Liidu asjade komisjonis langetati väga ühene ja selge tekst volitada Euroopa Liitu esindama WHO-ga läbirääkimistel.

Peep Peterson kinnitas, et otsus tugineb mandaadile, mis on heaks kiidetud. Tõi välja olulisemad seisukohad, milleks on, et lepe peaks olema võimalikult dünaamiline ning sisaldama nii kohustuslikke kui ka vabatahtlikke elemente, näiteks suunised standardite parima tava kokkuleppel. Oluline on paindlik, avatud ja kaasav osalusmudel, lepe peaks võimaldama ka ekspertide ja valitsusväliste sidusrühmade osalust nii lepingu läbirääkimistel kui ka rakendamisel. Oluline on toetada madala ja keskmise sissetulekuga riikides valmisoleku võimekuse loomist. Riiklikud meetmed peavad olema proportsionaalsed ja mittediskrimineerivalt kooskõlas rahvusvaheliste inimõiguste reeglitega.

Ruuben Kaalep kiitis algatuse esindajat väga olulise teema tõstatamise eest. Eesti Vabariik on demokraatlik riik ja see tähendab, et kui sõlmitakse rahvusvahelisi lepinguid või konventsioone, millel on oluline mõju Eesti riiklikule suveräänsusele, siis see eeldab, et meil on teatav ühiskondlik või rahvuslik konsensus. Kui neid lepinguid sõlmitakse ilma üldse avalikku arutelu algatamata või täiesti vältides rahva arvamuse kuulamist siis on asi väga imelik. Täheldas, et ministri sõnavõtt ei mainitud kordagi avalikku arutelu või rahva arvamust. Küsis pöördumise esitajalt, kas ta mõistab samamoodi, et on välditud ühiskondliku diskussiooni tekitamist.

Mariann Joonas-Tõnnumaa vastas, et tema arvates ei väldita meelega, kuid viimase kahe ja poole aastaga on lihtsalt Riigikogu oma otsustusõiguse käest andnud valitsusele ja andnud valitsusele otsuste tegemise õiguse seoses pandeemiaga, mis ei ole parlamentaarse riigikorraga kooskõlas. Pandeemialeppe osas läbirääkimised käivad ning lepet alles koostatakse, on olemas ka ettepanekut, näiteks ministri väljatoodu, et lepe peaks sisaldama nii kohustuslikke kui ka vabatahtlike elemente. Eesti on olnud hästi eeskujulik ja tubli ning isegi soovitusi võtnud reeglina. Lisas ka, et vaktsineerimist ei saa pidada vabatahtlikuks, kui vaktsineeritud saavad ja vaktsineerimata ei saa teatud asju teha. Heaks näiteks on ka ahvirõuged, mis kuulutati pandeemiaks, kuid tänaseks päevaks on sellesse surnud 22 inimest kogu maailmas. Selline organisatsioon pannakse meie kõigi eest otsustama või soovitusi andma. Lisas, et pandeemiaolukord ei ole vaid meditsiiniline, vaid kannatas ka inimeste vaimne tervis ja inimeste tervis halvenes ka muudel põhjustel, mistõttu tulid hoopis teistel põhjustel kaasnevad lisasurmad.

Helmen Kütt soovis teada, kas antud mandaat annab Eesti riigile võimaluse öelda välja riigi huvid ning kas otsuste langetamise võimalus Riigikogule säilib. Tõi välja, et ravimite puhul on koostöö väga mõistlik. Samuti soovis teada, kui mandaat antakse, siis kas täisvastutus jääb Eestis Riigikogule, kelle poole valitsus peaks pöörduma. Lisas, et tema arusaamist mööda on

Riigikogu kaasamiseta langetatud kiirete otsuste puhul probleeme kohtu silmis.

Peep Peterson täpsustas, et ahvirõugete puhul oli tegemist puhanguga, samuti ei ole ahvirõugetel potentsiaali pandeemiaks areneda oma omaduste tõttu. Lisas, laseb Euroopa Liidu asjade komisjonile saata lingi, mille kaudu saab aktiivselt jälgida veebiülekanneid ning lugeda olemasolevaid dokumente selles protsessis. Tõi välja, et oma sõnavõttu alustades tänas esimese asjana pöördujaid, mis on absoluutselt kinnitus sellele, et soovitakse võimalikult aktiivset kaasalöömist ning kogu protsess peab olema laialdaselt jälgitav ja faktipõhine. Läbirääkimismandaat ei võta Eestilt ära õigusi vaid annab dokumendi raames dokumendi ettevalmistuseks õigusi. Absoluutne lukustusmoment on Riigikogu suures saalis, kus toimub ratifitseerimine. Kaasarääkimisõigus tähendab seda, et ka jooksvalt saab murekohtade puhul teha lärmi, kui midagi dokumentides on põhimõtteliselt vastu. Lepe planeeritult sisaldab nii kohustuslikke kui ka vabatahtlikke elemente, üheks kohustuslikuks elemendiks oleks see, et näiteks koroonaviiruse puhul oleks Hiina pidanud koheselt lubama WHO sõltumatu hinnangu ja uurimise jaoks lubama sündmuspaigale. Samuti oleks meie huvides see, et vähemalt meie naaberriikides aga ka laiemalt oleks olemas võimekus pandeemia paremini kontrolli alla saada. See ei tähenda seda, et keegi otsustaks maskide kandmise üle, need on vahetud otsused, mis tehakse riigisiselt.

Ruuben Kaalep soovis teada, kas on läbi viidud või planeeritakse läbi viia avaliku arvamuse uuringuid, et rahva arvamust konventsiooni osas teada saada.

Peep Peterson vastas, et rahva aramus pakub kindlasti huvi. Hetkel ei ole aga ühtegi selgelt tutvustatavat avalikku versiooni, küll antakse asjatundlikutele organisatsioonidele protsessist ülevaade ning sekkumise võimaluste ülevaade.

Mariann Joonas-Tõnnumaa täpsustas, et eksis sõnastusega ning WHO ei kuulutanud ahvirõugete osas välja mitte pandeemiat vaid kuulutas välja hädaolukorra. Lisas, et WHO puhul ei saa rääkida sõltumatuses, sest on lihtsasti tõestatav, et WHO-le annavad raha need samad organisatsioonid, kes rahastavad vaktsiinide väljatöötamist.

Peep Peterson nõustus, et mitmed liikmesriigid on vähendanud WHO ülalpidamist ning seetõttu on lubatud finantseerimist, mis näib eemalt sõltumatust vähendav, kuid WHO-l on väga selged reeglid, mis tagavad, et raha aktsepteerimisel sõltumatus ei kannataks. Samuti käib eelarveprotsess, et riikide rahastus tõuseks adekvaatsele tasemele. Lisas, et ei tea sõltumatumat organisatsiooni, mis võiks selliseid asju uurida.

Kalle Grünthal lisas, et ministri jutt, et Riigikogul on veel mingisugune otsustusõigus on absoluutselt ainetu. Tõi näiteks, et kui ta annab üldvolituse müüa ära auto või maja, siis ei ole pärast tal õigust tehingut tagasi pöörata. Kuna Euroopa Liidu asjade komisjon langetas otsuse volitada Euroopa Liit Eestit esindama WHO läbirääkimistel, siis oleme täpselt samas olukorras - andsime oma läbirääkimisõigused ära Euroopa Liidule, kes langetab vastavalt enda õigekspidamisele otsuse ja enam mingisugust Riigikogu arutelu ei toimu ja see otsus on meile kohustuslik. Palus ministril selle lihtsa näite varal öelda, kuidas on võimalik tagasi pöörata auto või maja müüki, kui on antud volitus isikule nende mahamüümiseks.

Peep Peterson vastas, et õiguslikku konsultatsiooni annab advokaat. Antud juhul ei müüda autot ning lahtist volitust ei ole antud.

Kalle Grünthal lisas, et on Euroopa Liidu asjade komisjonis pikka aega olnud ning antud teemal toimus kahel või kolmel korral ka arutelu, kas see volitusnorm annab absoluutsed õigused ja saime aru, et annab. Sellist hääle jagamist nagu kaheksa ja üheksa ei ole varem Euroopa Liidu asjade komisjonis olnud. K. Grünthal lisas, et advokaadi juurde ta minema ei pea, sest erialased teadmised on olemas.

Peep Peterson rõhutas üle, et tegemist ei ole automüügiga ning lahtist volitust ei ole antud. Lisaks ei saa Euroopa Liit ratifitseerida Eesti eest ühtegi konventsiooni, see oleks

põhiseadusega vastuolus. Volitus on antud läbirääkimisprotsessis rääkida Euroopa Liidu eest. Ratifitseerimisel on Riigikogul keskne roll, kus arutelud toimuvad uuesti ja vaadeldakse kas lepe vastab meie rahvuslikele huvidele. Kui ei vasta, on võimalik Riigikogul jätta konventsioon ratifitseerimata.

Raivo Tamm võttis arutelu kokku ja tegi ettepaneku sõnastada otsuse projekt järgnevalt: pöördumise esimese ettepaneku osas, et Eesti ei tohi liituda WHO nn pandeemialepinguga, puudub Euroopa Liidu asjade komisjonil pädevus otsuseid teha. Pandeemialeppe sisu osas läbirääkimised alles käivad ning tulevikus otsustab leppe ratifitseerimise Riigikogu täiskogu. Jääda Euroopa Liidu asjade komisjoni 4. märtsil antud mandaadi juurde.

Kalle Grünthal palus hääletust.

Enn Eesmaa tänas komisjoni liikmeid eeskujuliku debati eest.

Otsustati:

1.1. Pöördumise esimese ettepaneku osas, et Eesti ei tohi liituda WHO nn pandeemialepinguga, puudub Euroopa Liidu asjade komisjonil pädevus otsuseid teha. Pandeemialeppe sisu osas läbirääkimised alles käivad ning tulevikus otsustab leppe ratifitseerimise Riigikogu täiskogu.

1.2. Jääda Euroopa Liidu asjade komisjoni 4. märtsil antud mandaadi juurde.

(poolt 9: Yoko Alender, Enn Eesmaa, Raimond Kaljulaid, Maris Lauri, Reili Rand, Andres Sutt, Aivar Sõerd, Raivo Tamm, Urve Tiidus; vastu 3: Kalle Grünthal, Ruuben Kaalep, Anti Poolamets; erapooletuid 0).

2. Seisukoha andmine: Euroopa Komisjoni määruse eelnõu tööstuskäitiste keskkonnaandmete esitamise ja tööstusheite portaali loomise kohta ja Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõu ettepaneku, millega muudetakse direktiivi 2010/75/EL tööstusheidete kohta

Kaupo Heinma andis ülevaate Eesti seisukohtadest Euroopa Komisjoni määruse eelnõu tööstuskäitiste keskkonnaandmete esitamise ja tööstusheite portaali loomise kohta ja Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõu ettepaneku, millega muudetakse direktiivi 2010/75/EL tööstusheidete kohta. Tööstusheidetdirektiivi muutmise eesmärk on stimuleerida tööstuse ja põllumajanduse üleminekut nullsaastele läbimurdeliste tehnoloogiate kasutamise kaudu, aidates seeläbi kaasa 2050. aastaks Euroopa rohelise kokkuleppega seatud eesmärkidele. Direktiivi reguleerimisalasse kuulub ligi 55 000 Euroopa Liidu ülest tööstuskäitist. Peamine eesmärk on ära hoida saasteainete heidet, parendada keskkonnaseisundit ja kaitsta inimesi ning keskkonda. Muudatustega soovitakse parandada direktiivi tõhusust ja edendada uute tehnoloogiate kasutuselevõttu, samuti tahetakse minna üle ohutumatele ja vähem toksilistele kemikaalide kasutamisele. Eesti jaoks võib kõige olulisemaks pidada põllumajandusettevõtete loomakasvatuse reguleerimise punkti, kus ei nõustuta loomühikute liiga madala künnisega ning leitakse, et need ei vasta Eesti farmide struktuurile. Rikkumiste osas ei pea Eesti vajalikuks direktiivis trahvide määramist, sest Eesti keskkonnavaldkonnas on trahvide määramine ja menetlus ühtlustatud ning seda pole vaja muuta. Samuti leiti, et liikmesriikidele peab jääma võimalus ise reegleid kehtestada ja reguleerida. Eesti jaoks on oluline, et ei tekitataks põhjendamatu halduskoormust nii riigisektorile kui ka ettevõtjatele.

Yoko Alender andis ülevaate keskkonnakomisjoni arutelust, kus toetati Vabariigi Valitsuse seisukohti konsensuslikult.

Raivo Tamm võttis arutelu kokku ja tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse seisukohti

kooskõlas keskkonnakomisjoni arvamusega.

Otsustati:

2.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti kooskõlas keskkonnakomisjoni arvamusega. (konsensus: Yoko Alender, Enn Eesmaa, Kalle Grünthal, Ruuben Kaalep, Raimond Kaljulaid, Maris Lauri, Anti Poolamets, Reili Rand, Andres Sutt, Aivar Sõerd, Raivo Tamm, Urve Tiidus).

3. Eesti seisukohad 24. oktoobril 2022 toimuval Euroopa Liidu keskkonnanõukogu istungil

Madis Kallas andis ülevaate Eesti seisukohtadest 24. oktoobril toimuval Euroopa Liidu keskkonnanõukogu istungil, kus on plaanis kujundada Euroopa Liidu seisukohad plasti ülemaailmse õiguslikult siduva kokkuleppe läbirääkimiste protsessi jaoks ja anda Euroopa Komisjonile Euroopa Liidu nimel globaalse plastileppe läbirääkimisteks mandaat. 2022. aasta märtsis toimunud ÜRO keskkonnaassambleel saavutati kokkulepe ülemaailmse õiguslikult siduva plasti konventsiooni loomiseks. Läbirääkimised algavad novembris ja konventsiooni tekst peaks valmima 2024. aastaks. Kokkuleppe täpsemad kohustused selguvad läbirääkimiste käigus. Eesti toetab Euroopa Komisjonile volituste andmist, sealjuures peame oluliseks, et seisukohtade kujundamisel toimuks sidus ja läbiv koostöö Euroopa Liidu Nõukogu rahvusvaheliste keskkonnaküsimuste töörühmaga. Lisaks soovib eesistujariik Tšehhi kiita heaks nõukogu järeldused ÜRO kliimamuutuste raamkonventsiooni (UNFCCC) osaliste ehk COP 27 kohtumiseks ja ÜRO elurikkuse konventsiooni CBD osaliste kohtumiseks ehk COP 15. COP 27 kohtumisele läheb Euroopa Liit sõnumitega, mis kutsuvad üles globaalselt suuremaid heitkoguste tekitajaid tegema konkreetseid ja mõjusaid samme, et heiteid vähendada. COP 15 soovitakse kokku leppida elurikkuse raamistik. Muude küsimuste all annavad eesistuja ja Euroopa Komisjon ülevaate hiljutistest rahvusvahelistest kohtumistest ning hoolsuskohustuse direktiivi läbirääkimistest.

Raivo Tamm tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse seisukohti.

Otsustati:

3.1. Toetada Vabariigi Valitsuse esitatud seisukohti (konsensus: Yoko Alender, Enn Eesmaa, Kalle Grünthal, Ruuben Kaalep, Raimond Kaljulaid, Maris Lauri, Anti Poolamets, Reili Rand, Andres Sutt, Aivar Sõerd, Raivo Tamm, Urve Tiidus).

4. Seisukoha andmine: Euroopa Komisjoni ühishangete õigusakti abil Euroopa kaitsetööstust tugevdava vahendi loomise määruse eelnõu ettepaneku kohta

Miiko Peris andis ülevaate Eesti seisukohtadest Euroopa Komisjoni ühishangete õigusakti abil Euroopa kaitsetööstust tugevdava vahendi loomise määruse eelnõu ettepaneku kohta.

Raimond Kaljulaid andis ülevaate riigikaitsekomisjoni arutelust, kus esitati järgnevad muudatusettepanekud:

1. Lisada punkti 2 teise lause lõpus sõna „toetust“ ette sõna „ajakriitilist“;
2. Lisada punkti 2 teise lause lauseosa „kes on andnud Ukrainale sõjaliselt kõige rohkem abi“ järele täiendusena kas „suhtena riigi sisemajanduse kogutoodangusse“ või „suhtena riigi kaitse-eelarvesse“;
3. Lisada punkti 4 teises lauses olevasse sõnasse „liimesriigi“ puuduv „k“ täht;
4. Kustutada punktist 6 üleliigne sõna „vähemalt“ sõnade „kaks kuni kolm“ eest.

Maris Lauri soovis teada, kas eelnõu tulemusel saavad ka Eesti ettevõtjad kasu. Nõustus riigikaitsekomisjoni ettepanekutega.

Miiko Peris vastas, et riigikaitsekomisjoni täiendused on asjalikud ning neid tasub arvesse võtta. Ettevõtete osas nähtakse võimalusi.

Raimond Kaljulaid lisas, et sotsiaaldemokraadina peab vabaturumajandust ja vaba konkurentsi väga oluliseks ning seetõttu leiab, et see ka meie ettevõtteid aitab. Lisas, et eelnõu eesmärk on tagada kaitsevõime.

Raivo Tamm võttis arutelu kokku ning tegi ettepaneku toetada Vabariigi Valitsuse seiskohti kooskõlas riigikaitsekomisjoni muudatusettepanekutega.

Otsustati:

4.1. Toetades Vabariigi Valitsuse seisukohti ning võttes arvesse Riigikogu riigikaitsekomisjoni arvamust peab Euroopa Liidu asjade komisjon vajalikuks täiendada järgmiseid punkte:

4.1.1. Lisada punkti 2 teise lause lõpus sõna „toetust“ ette sõna „ajakriitilist“;

4.1.2. Lisada punkti 2 teise lause lauseosa „kes on andnud Ukrainale sõjaliselt kõige rohkem abi“ järele täiendusena „suhtena riigi sisemajanduse kogutoodangusse“;

4.1.3. Lisada punkti 4 teises lauses olevasse sõnasse „liimesriigi“ puuduv „k“ täht;

4.1.4. Kustutada punktist 6 üleliigne sõna „vähemalt“ sõnade „kaks kuni kolm“ eest (konsensus: Yoko Alender, Enn Eesmaa, Kalle Grünthal, Ruuben Kaalep, Raimond Kaljulaid, Maris Lauri, Anti Poolamets, Reili Rand, Andres Sutt, Aivar Sõerd, Raivo Tamm, Urve Tiidus).

5. Seisukoha andmine: Euroopa Komisjoni direktiivi eelnõu ettepaneku kohta, mis käsitleb vara tagasivõtmist ja konfiskeerimist

Päevakorrapunkti arutamine lükati valdkondliku arvamuse puudumise tõttu komisjoni liikmete nõusolekul edasi 31. oktoobri istungile.

6. Info ja muud küsimused

Otsustati:

6.1. Kinnitada Raivo Tamme lähetus Poola ja Ukrainasse. Lähetusega seotud kulud katta ELAK välislähetuste eelarvest (konsensus: Aivar Sõerd, Andres Sutt, Anti Poolamets, Enn Eesmaa, Kalle Grünthal, Maris Lauri, Raimond Kaljulaid, Raivo Tamm, Reili Rand, Ruuben Kaalep, Urve Tiidus, Yoko Alender).

(allkirjastatud digitaalselt)

Raivo Tamm

juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)

Mona Ly Eesalu

protokollija